

Зміст

Педагогічна лабораторія

- 3** Лариса Присяжнюк
 Краса природи: від споглядання до творення
 Формування природничо-екологічної компетентності дошкільників через емоційно-чуттєве пізнання довкілля

Офіційний відділ

- 10** Рекомендації щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти в літній період в умовах воєнного стану
 Додаток до листа МОН № 4/1798-23 від 31.05.2023

Професія – Вихователь

- 14** Інна Кондратець
Чи готові ви до змін?

Педагогічна спадщина: погляд сьогодні

- 18** Віра Любарова
Чому вони чомусики?

Ранній вік

- 20** Наталія Богданова
Забавки в пісочниці
 Заняття просто неба для дітей раннього віку

Світ гри

- 22** Наталія Омельченко
 Чарівне сонечко
 Музична рухлива гра для дітей дошкільних груп

Працюємо і перемагаємо разом!

 – До публікацій можна завантажити додаткові матеріали на сайті dv.in.ua

Інтегрована освіта

- 24** Анна Волошина
 Поговорімо про красу
 Інтегроване заняття для дітей старшої групи

Плекаймо рідну мову

- 26** Як сказати “гарний” по-іншому?

Природа

- 27** Наталія Максимчук, Ірина Фурса
Вчаться малята про улюбленців дбати
 Заняття для дітей старшої групи

Математика

- 30** Мирослава Горін, Тетяна Войтко
 Подорож у Леголяндію
 Заняття для дітей старшої групи

Світ мистецтва

- 34** Любов Шулак
 Яворівська забавка – запрошення в казку
- 35** Як Дерев'яний Коник став кольоровим
 Казка про яворівську іграшку з елементами декоративного малювання для дітей старшої групи

Музика

- 37** Лілія Несветайлова, Галина Трифонова
 Музика єднає
 З досвіду партнерської взаємодії з батьками вихованців
- 38** Музична ігротека
 Родинне свято для дітей старшої групи та їхніх батьків

Фотоконкурс “Наші діти”

- 3** Літо розмаїте
 обкл.

ПЕРЕДПЛАТИТЬ СВІЙ ФАХОВИЙ ЖУРНАЛ
 ЗІ ЗНИЖКОЮ на сайті dv.in.ua/peredplata

ЧИ ГОТОВІ ВИ ДО ЗМІН?

Інна КОНДРАТЕЦЬ, канд. пед. наук,
старша викладачка кафедри дошкільної освіти,
факультет педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

Зміни — невід’ємна частина нашого життя, як професійного, так і особистого. Хоча часом прийняти їх нелегко, не кажучи вже про те, щоб ініціювати самим. Сподіваємося, у поданій статті ви знайдете і бажану підтримку, і лайфхаки, що допоможуть відчути готовність змінювати життя на краще — і своє, і малечі.

“Не дай Боже жити в епоху змін”, — застерігав китайський філософ Конфуцій ще понад дві тисячі років тому. І люди впродовж віків звикли боятися змін, прагнули стабільності й уникали зайвої динаміки та руху. Аж поки не відчинилися широко ворота психології, збагативши наші уявлення про світ незвичними ідеями, як-от: “Щоб бути незамінним, треба весь час змінюватися”, “Зміни — це незмінність у мінливих обставинах”, “Немає нічого більш постійного, ніж зміни”, “Мозок набагато частіше іржавіє, ніж зношується” тощо.

То добре чи погано жити в умовах тотальних змін? Чи відрізняється ставлення до змін у дорослих і дітей? Якщо особистість уже готова змінюватися, то що їй у цьому допоможе, а що заважатиме? До зовнішніх змін краще адаптуватися чи не зв’язуватися з ними? Як пов’язані турбота про себе і турбота про світ? І найголовніше — як педагог має підготувати себе до змін, аби у взаємодії з ним вихованці змінювалися на краще?

Спробуємо це з’ясувати.

День великих змін — це СЬОГОДНІ

У календарі численних свят, які відзначають у світі, знайшлося місце для непересічного

Людина, яка відчула вітер змін, має будувати не щит від вітру, а вітряк.

Стівен Кінг

День великих змін — 28 березня. Очевидно, ініціатори цього свята добре знаються на людській психології. Змінюватися нам важко, а часто й ліньки. Але щоб змінити життя на краще, не треба зрушувати гори — достатньо зробити перший крок до змін, найскладніший. І не обов’язково чекати певної дати в календарі.

День великих змін можна розпочати з невеличкої зарядки чи пробіжки, оновити звичний маршрут на роботу, віддати непотрібні речі тим, хто їх потребує, зробити перший крок до здорового способу життя, правильного харчування, занять творчістю...

Часом для змін нам не вистачає мотивації. Тоді у пригоді стають **історії, які надихають**. Вони можуть бути і про літературних, і про реальних постатей. У цьому контексті цікавими видаються книжки Мирослава Дочинця “Історії. Жінки, які перемогли”, “Історії. Чоловіки, які витримали”, “Історії. Вічні, які кохали”. Не менш захопливими можуть бути розповіді й про звичайних людей (як-от “Молодь діє” — книжка про 50 дітей і підлітків, які сколихнули світ).

До того ж у кожного з нас є власні історії. Про наших батьків, вихователів, учителів, які свого часу допомогли нам. Тож і ми маємо зробити все, аби не перервався ланцюжок служіння одне одному, — посіяти зернята добрих змін у душах наших вихованців, щоб і їхній світ змінився на краще...

Зміни видимі і невидимі

Парадокс життя людини, і педагога зокрема, полягає в тому, що ми чекаємо змін, мріємо про них і водночас боїмося їх. Ми розуміємо, що час не стоїть на місці, що покоління дітей ("міленіали", "зумери", "Альфа" тощо) із запаморочливою швидкістю змінюють одне одного; життя й суспільство вимагають нових підходів, патернів і умінь, а педагоги не завжди спроможні динамічно реагувати на нові виклики.

На жаль, часте явище в освіті — фахівці-статисти. Педагоги, що колись здобули освіту, сформували певні світоглядні концепти й установки, що тримаються попри всі "вітри змін"... З одного боку, ніби маємо варту поваги відданість і сталість, а з іншого — прикре нехтування законами дитинства, трансформаціями в освіті й вимогою надання дітям більшої свободи. Та ми хочемо вірити, що педагогів — прихильників змін у дошкільній освіті набагато більше.

Фахівці радять тим, хто прагне внутрішньо підготуватися до змін (раптових чи очікуваних), бути спостережливими й помічати ознаки майбутніх змін. Таких ознак окреслюють п'ять.

Ознаки змін, що наближаються

1. Руйнування старого:

- ♦ непотрібне відсіюється — люди, події, ситуації;
- ♦ плани руйнуються, не встигнувши втілитися в життя;
- ♦ ламаються звичні зв'язки, взаємини, машини, техніка тощо.

Сприймайте це не як смугу прикрих невдач, а як натяк на те, що життя готує вас до нового життєвого витка, світ спонукає до дії.

2. Внутрішня порожнеча:

- ♦ втрачаються життєві орієнтири;
- ♦ не хочеться нічого бажати і робити;

- ♦ стають нецікавими речі, яких ви прагнули ще вчора.

Коли ви втрачаєте до всього інтерес, прояснюється свідомість. Ви стаєте здатними почути істинний голос свого серця, усвідомити свої бажання і потреби.

3. Брак часу:

- ♦ здається, що час витікає крізь пальці;
- ♦ ви бачите в житті більше негативних моментів, ніж позитивних;
- ♦ руйнівні емоції не дають вам насолоджуватися життям.

Відчуття, що ви не встигаєте за життям, підштовхує вас до переосмислення власного шляху, тим самим звільняючи від "комплексу метушни". На цій стадії ви вчитеся цінувати кожну прожиту хвилину, залишаючи позаду деструктивні емоції. Завдяки цьому ваше життя починає налаштовуватися на позитивний ритм.

4. Переповнення емоціями:

- ♦ ви проживаєте суперечливі емоційні стани;
- ♦ вас охоплює передчуття великих змін;
- ♦ ваша позиція у ставленні до змін хитка.

У цей час немає сенсу будувати грандіозні плани, вам залишається тільки плисти за течією, набравшись терпіння. Довіряйте власному чуттю й підказкам життя.

5. Низка несподіваних збігів:

- ♦ часто трапляються "невипадкові випадковості";
- ♦ запам'ятовуються певні фрази в розмовах, ви приділяєте їм підвищену увагу;
- ♦ певні ситуації та події повторюються.

Не варто ігнорувати раптові збіги. Вони — провісники зрушень і сприяють набуттю впевненості в тому, що ваші думки, бажання й можливості спрямовані в одне русло.

Спостережливість і свідоме фокусування на позитивних думках — важлива передумова того, щоб не бути збитими з ніг потужними хвилями змін.

Добре чи погано?

Ставлення до змін дорослих і дітей

Є загальновідома гра, дуже популярна з часів активного використання ТРВЗ — теорії розв'язання винахідницьких завдань. Її мета — визначити

Читайте більше про особливості сучасних дітей покоління Альфа у статті Г. Беленької "Діти, яких ми виховуємо" в журналі "Дошкільне виховання" № 2, 2022: dv.in.ua/2022-2/p3

в будь-якому об'єкті чи явищі як конструктивні ("добрі"), так і деструктивні ("погані") чинники. Ми вирішили взяти цю гру за основу і дослідити ставлення до змін дітей і дорослих, зокрема провівши низку інтерв'ю та опитувань. Результати мінідослідження ми узагальнили в таблиці.

Зміни — це добре	Зміни — це погано
Думки дорослих	
"Ведуть до розвитку і гнучкості мислення"	"Посилають випробування, які нам не завжди до снаги пройти"
"Породжують нові ідеї, відновлюють інтерес до життя, проганяють нудьгу"	"Приводять до втрати звичних устоїв, традицій, дорогих речей, людей"
"Прокачують навички адаптації"	"Можуть порушити базове відчуття безпеки і призвести до психотравми"
"Дарують нових людей, друзів, ситуацій"	"Породжують відчуття самотності, загубленості"
"Відкривають нові можливості"	"Породжують стрес"
"Пропонують нові विकлики"	"Вибивають ґрунт з-під ніг"
Думки дітей	
"Зміни — це ж не битва, це просто зміни"	"Тата можуть забрати на війну, а я не хочу, щоб це сталося"
"Мені подобаються зміни, бо я люблю, коли все нове"	"Я не люблю змінювати квартиру"
"Я люблю зміни, бо люблю їздити далеко"	"Я не хочу змінювати садок"
"Зміни — це добре, бо це цікаво!"	"Коли мама і тато поряд, я нічого не боюся"

Як бачимо, дорослі тривожаться через зміни, позаяк вони можуть принести із собою невідомість, труднощі, стрес, горе. Ті, хто має достатньо сили та енергії для розвитку, бачать у змінах додатковий ресурс для самовдосконалення.

Люди хочуть усе змінити і водночас хочуть, щоб усе залишалось таким самим, як і раніше.

Пауло Коельо

Дітям, судячи з їхніх відповідей, зміни не страшні, коли значущі дорослі з ними поряд; вони радіють змінам так, як уміють радіти життю тільки діти. Мабуть, нам варто повчитися в них із довірою ставитися до будь-яких змін у житті.

Діяти — означає змінюватися

Визначимо низку лайфхаків, які допоможуть адекватно ставитися до змін у своєму житті й навіть радіти їм.

7 дій для амбасадорів змін

- 1. Розпочніть діалог із власними переконаннями.** Визнайте, що деякі з них безнадійно застаріли, втратили актуальність. Оновіть свій "гардероб" установок і патернів. За потреби змініть установки зі шкали "мінус" якщо не на позитивні, то хоча б на нейтральні, позаяк постійне перебування в стані "нижче нуля" небезпечно для фізичного і психічного здоров'я.
- 2. Налаштуйтеся на те, що зміни — необхідна й корисна річ** для проходження життєвих уроків, самовдосконалення і здійснення

**Яке це щастя — бути разом!
Весь світ стає тоді прекрасним...**

(Надіслала Наталія Шалда,
ЗДО № 1 "Дзвіночок", м. Шостка, Сумська обл.)

свого призначення. Навіть якщо уроки часом надто гіркі й нелегкі, ви все одно їх пройдете. Адже всі ми, за словами Хорхе Букая, проходимо “шлях сліз”, пам’ятаючи, що існує й “шлях радості”.

Якщо ти прагнеш зміни в майбутньому — стань цією зміною в сьогодні.

Махатма Ганді

3. Навчіться знаходити у власному вольовому рішенні ламати усталений устрій життя переваги, які викликають приємний емоційний відгук і сплеск натхнення. І навпаки, якщо звичний простір руйнується не з вашої волі, прийміть ситуацію та знайдіть у собі ресурси для її проживання й виходу на новий рівень. Аби проросло нове зерно, старе має загинути...

4. Радо зустрічайте будь-яку можливість виходу із зони комфорту. Досить тікати від нього чи стресувати. Це дарує нові емоції, свіжі ідеї та надії, бажання діяти, позаяк коли все день у день однакове, почуття притуплюються, рівень енергії знижується, інтерес до життя зникає. Якщо вихід із зони комфорту надто різкий, намагайтеся знайти опори. Фокуйте увагу на тому, що є стабільним і незмінним у вашому житті, — це подарує відчуття впевненості й сили. І не забувайте дякувати долі за отриманий безцінний досвід (очевидно, для чогось він вам потрібний).

5. Прийміть свій страх. Зрозуміло, що зважитися на зміни означає добровільно зробити крок у невідомість, і це завжди лякає на інстинктивному рівні. Проте неприємне відчуття невідомості значною мірою пов’язане з браком інформації. Аби подолати страх, проведіть власне мікродослідження: зберіть інформацію і дізнайтеся більше

про своє майбутнє після змін. Якщо страх пов’язаний з драматичними життєвими ситуаціями, попрацюйте із психологом над їх прийняттям.

6. Привчіть себе жити в умовах невизначеності.

Психологи стверджують: упевненість у завтрашньому дні — це ілюзія, у якій перебуває особистість, приспана рутинною. Позаяк зміни можуть звалитися нам на голову в будь-який момент, то чи не краще стати їх ініціатором? Варто навчитися легше сприймати той факт, що плани змінюються, очікування не справджуються, а заходи переносяться.

Будьте гнучкими.

7. Станьте прикладом для інших у тому, як довіряти світові. Навчіться по-справжньому насолоджуватися життям, не чекати від нього ніяких каверз — і тоді “ефект Едипа” (вплив прогнозу на прогнозовану подію) ніколи вас не спіткає. Коли припиняєш чекати від життя тільки негативу, воно спроможне заграти для тебе яскравими барвами, попри всі обставини.

Отже, суть викладених вище міркувань зводиться до того, що позитивне налаштування на зміни створює ресурсний та емоційно сприятливий, екологічний стан організму. З вірою

в те, що всі зміни на краще, ми здатні легше та з користю для себе прийняти все, що відбувається в нашому житті. І навіть ініціювати певні зміни самі. Ми всі пов’язані одне з одним, тож допомагаймо собі, друзям, колегам, вихованцям та їхнім батькам іти дорогою змін, зростати духом на цьому шляху, вкорінюватися й окрилюватися, міцніти серцем і волею. Це й буде наш внесок у спільну Перемогу. ■

Що це? Світ перевернувся?
Та однак я не боюся!

(Надіслала Тетяна Бушанова,
ЗДО № 10 "Малючок", м. Суми)

Щономера —

ДІЄВІ ІНСТРУМЕНТИ для

психологічної підтримки малят

ПЕРЕДПЛАТИТЬ

свій фаховий журнал

на сайті dv.in.ua/peredplata